

**ועדת החקירה העצמאית הבינלאומית של האו"ם בנוגע לשטח
הפלסטיני הכבוש כולל מזרח ירושלים וישראל**

תרגום לא רשמי של מסקנות והמלצות של דו"ח A/HRC/56/26

מסקנות

1. ה-7 באוקטובר 2023 מסמן נקודת מפנה ברורה עבור ישראלים ופלסטינים כאחד, ומהווה אירוע שיכול לשנות את כיוון הסכסוך; עם סיכון ממשי להעמקת הכיבוש ולהרחבתו. בחלוף חודשים של אובדן וייאוש, פעולות תגמול וזוועות, התוצאה המוחשית היחידה היא הסבל העצום של הפלסטינים והישראלים, כאשר האזרחים הם אלה ששוב נושאים בנטל ההחלטות של בעלי השררה. ילדים ונשים מהווים חלק גדול מאזרחים אלה, כאשר האחרונים מודרים מקבלת ההחלטות.
2. עבור הישראלים, המתקפה ב-7 באוקטובר הייתה חסרת תקדים בהיקפה בהיסטוריה המודרנית, כאשר ביום אחד נהרגו ונחטפו מאות אנשים, מה שעורר טראומה כואבת של רדיפות העבר לא רק עבור יהודים בישראל אלא עבור יהודים בכל מקום. גם פלסטינים בעלי אזרחות ישראלית נפגעו עמוקות מהמתקפה ב-7 באוקטובר.
3. עבור הפלסטינים, המבצעים הצבאים והמתקפות הישראליות בעזה היו הממושכות, הנרחבות והקטלניות ביותר מאז 1948. הם גרמו לנזק עצום ואובדן חיי אדם, ועבור פלסטינים רבים עוררו זיכרונות טראומטיים מ"הנכבה" ומפלישות ישראליות אחרות.
4. הוועדה קובעת כי לא ניתן לבחון הן את מתקפת ה-7 באוקטובר בישראל והן את המבצע הצבאי של ישראל בעזה שבא בעקבותיה במנותק מאירועים אחרים. הדרך היחידה לעצור את סבבי האלימות החוזרים והנשנים, לרבות תוקפנות ופעולות תגמול משני הצדדים, היא להבטיח ציות קפדני למשפט הבינלאומי. הדבר כולל סיום לכיבוש הישראלי הבלתי חוקי של השטח הפלסטיני, לאפליה, לדיכוי ולשלילת הזכות להגדרה עצמית של העם הפלסטיני והבטחת שלום וביטחון ליהודים ופלסטינים.
5. ביחס למתקפה שהתרחשה ב-7 באוקטובר בישראל, הוועדה הגיעה למסקנה כי קיים יסוד סביר שחברי הזרועות הצבאיות של חמאס ושל קבוצות פלסטיניות חמושות אחרות, כמו גם אזרחים פלסטינים שהשתתפו ישירות בלחימה, הרגו, פצעו, התעללו, לקחו בני ערובה וביצעו אלימות מינית ומגדרית במכוון נגד: אזרחים, לרבות אזרחים ישראלים ואזרחים זרים; ואנשי כוחות הביטחון הישראלים, כולל חיילים שנחשבו כמי שיצאו ממעגל הלחימה (*hors de combat*) במקומות רבים בדרום ישראל. פעולות אלה מהוות פשעי מלחמה והפרות של משפט זכויות האדם הבינלאומי והמשפט הבינלאומי ההומניטרי.
6. הוועדה הגיעה למסקנה כי אזרחים הותקפו במכוון, כי המתקפה תוכננה מראש במשך תקופה משמעותית, מעידה על רמה גבוהה של ארגון ותיאום, ובוצעה במספר מוקדים במקביל או בסמיכות זמנים. חמאס עמד בראש ההתקפות ותיאם אותן, כאשר הזרועות הצבאיות של חמאס ושישה פלגים פלסטינים נוספים, בהשתתפות מספר אזרחים פלסטינים, הוציאו אותן אל הפועל.
7. חברי הזרוע הצבאית של חמאס וקבוצות פלסטיניות חמושות אחרות חטפו בעיקר ישראלים כבני ערובה לעזה, ללא התחשבות בגיל ומין, כדי להשתמש בהם במשא ומתן עם הרשויות הישראליות. חלק מהחטופים נורו ובחלק מהמקרים נהרגו. חטיפות רבות בוצעו בשילוב אלימות פיזית, נפשית ומינית משמעותית ויחס משפיל, כאשר בחלק מהמקרים החטופים הוצגו לראווה.
8. ילדים ישראלים חוו התעללות פיזית ורגשית ב-7 באוקטובר. בנוסף לאלה שנהרגו ונפצעו, ילדים רבים איבדו את אחד ההורים או את שניהם. ילדים רבים היו עדים להרג של הוריהם ואחיהם, וגם צולמו למטרות תעמולה על-ידי קבוצות פלסטיניות חמושות שפרסמו סרטוני וידיאו המציגים ילדים ישראלים צעירים בעמדות פגיעות. הוועדה מוצאת את זה חמור במיוחד שילדים הותקפו למטרה חטיפה, כאשר חלק מהם נחטפו בגנם.
9. הוועדה הגיעה למסקנה כי אנשי הזרוע הצבאית של חמאס וקבוצות פלסטיניות חמושות תקפו נשים, לרבות באמצעות הרג מכוון, חטיפות והתעללות פיזית, נפשית ומינית. פשעים אלה בוצעו במתכוון, ובכמה מקרים תוך שימוש באלימות, גרימת מכוונת של סבל רב ופגיעה חמורה בקורבנות. הוועדה מציינת במיוחד כי נשים היו חשופות לאלימות מגדרית במהלך הוצאתן להורג או חטיפתן. נשים וגופן של נשים שימשו כפרס לתוקפים גברים, כאשר החטיפה, האלימות וההשפלה של נשים הוצגו לראווה ברחובות רצועת עזה או באינטרנט.
10. הוועדה זיהתה דפוסיים המעידים על אלימות מינית במספר מוקדים והגיעה למסקנה כי נשים ישראליות היו חשופות לפשעים אלה באופן בלתי מידתי. המתקפה ב-7 באוקטובר איפשרה לתוקפים לבצע אלימות מינית ומגדרית, ואלימות זו לא היתה מקרה בודד אלא בוצעה בדרכים דומות בכמה מוקדים ועל ידי מספר רב של תוקפים פלסטינים. עם זאת, הוועדה לא מצאה ראיות מהימנות לכך שחמושים קיבלו הוראות לבצע אלימות מינית ולכן לא ניתן היה להגיע למסקנות בנושא זה. אף על פי כן, שימוש בשפה מסיתה וחוסר אמון סביב אלימות מינית, שנצפו בשני הצדדים, עלולים להשתיק את הניצולים ולפגוע באמינותם, ובכך להחרף עוד יותר את הטראומה והדבקות הסטיגמה לניצולים.
11. הוועדה מציינת כי הרשויות הישראליות נכשלו בהגנה על אזרחים בדרום ישראל כמעט בכל חזית. הדבר כלל כישלון בפריסה מהירה של כוחות ביטחון מספיקים כדי להגן על אזרחים ולפנותם מאזורים אזרחיים ב-7 באוקטובר. במספר מקומות כוחות הביטחון הישראלים הפעילו את מה שמכונה 'נוהל חניבעל'

והרגו לפחות 14 אזרחים ישראלים. בנוסף, הרשויות הישראליות לא הצליחו להבטיח שראיות פורזניות ייאספו באופן שיטתי על ידי הרשויות הרלוונטיות וגורמי עזרה ראשונה, במיוחד כשהדבר נוגע לטענות בדבר אלימות מינית, ובכך פגעו באפשרות לניהול הליכים משפטיים, הטלת אחריות וצדק עתידי.

12. ביחס לפעולות הצבאיות של ישראל ברצועת עזה מאז ה-7 באוקטובר, הוועדה הגיעה למסקנה שישראל ביצעה פשעי מלחמה, פשעים נגד האנושות והפרות של המשפט הבינלאומי ההומניטרי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי.

13. הוועדה הגיעה למסקנה כי המספר העצום של נפגעים בקרב אזרחים וההרס הנרחב של אובייקטים אזרחיים ותשתיות אזרחיות חיוניות הם התוצאות הבלתי נמנעות של האסטרטגיה שבה בחרה ישראל לשימוש בכוח במהלך מעשי האיבה, כוונה לגרום נזק מרבי ותוך התעלמות מהבחנה, מידתיות ומתן אמצעי זהירות נאותים, ולפיכך באופן בלתי חוקי. השימוש המכוון של כוחות הביטחון הישראלים בכלי נשק כבדים בעלי יכולת הרס גדולה באזורים מאוכלסים בצפיפות מהווה תקיפה מכוונת וישירה של האוכלוסייה האזרחית, הפוגעת במיוחד בנשים וילדים. מסקנה זו נתמכת על ידי מספר הנפגעים המשמעותי שהולך וגדל במשך השבועות והחודשים האחרונים, ללא כל שינוי במדיניות או באסטרטגיות הצבאיות של ישראל.

14. כוחות הביטחון הישראלים הרגו ופצעו עשרות אלפי ילדים, וגרמו לפגיעה גופנית קבועה לאלפי ילדים ולטראומה נפשית ארוכת טווח לכל הילדים. על ישראל מוטלת החובה מכוח המשפט הבינלאומי להבטיח שצרכיהם של כל הילדים, ובמיוחד של המספר הגדול של יתומים וילדים שהופרדו ממשפחותיהם, יקבלו עדיפות ומענה. מוטלת עליה החובה להימנע מהפרדת משפחות ולהקל על איחודן מחדש, בשים לב להשפעה המיוחדת שיש להפרדת בני משפחה על אימהות וילדים.

15. הוועדה הגיעה למסקנה כי הוראות הפינוי שניתנו על ידי כוחות הביטחון הישראלים היו לעיתים בלתי מספקות, לא ברורות וסותרות, ולא אפשרו זמן או סיוע מספיק עבור פינוי בטוח. כמו כן, אזורים שפוננו הותקפו מבלי להביא בחשבון את מי שלא יכול היה או לא היה מעוניין להתפנות, והמפונים הותקפו לאורך נתיבי הפינוי ובאזורים שהוגדרו כבטוחים. אזרחים הבוחרים שלא להתפנות אינם מאבדים את מעמדם המוגן על-פי המשפט הבינלאומי. יתר על כן, הצהרות של גורמים ישראליים רשמיים העידו על כוונה להעביר את האוכלוסייה בכפייה.

16. הרשויות הישראליות הציגו בעקביות את יעדיהן הצבאיים כהשגת חמאס כולו, שחרור בני ערובה ישראלים ומניעת איומים עתידיים על מדינת ישראל שמקורם ברצועת עזה, אולם מעשיהן ותוצאות מעשיהן מצביעים על מניעים אחרים, לרבות נקמה וענישה קולקטיבית. הצהרות של גורמים ישראליים רשמיים העידו על מדיניות ופרקטיקה של גרימת הרס נרחב, הרג אזרחים רבים והעברה בכפייה. הוועדה מצאה כי ההצהרות של גורמים ישראליים רשמיים עולות לכדי הסתה ועלולות להוות פשעים בינלאומיים חמורים אחרים. ההצהרות נועדו לדה-הומניזציה שיטתית של פלסטינים, במיוחד גברים ונערים פלסטינים, וקראו לענישה קולקטיבית.

17. הוועדה הגיעה למסקנה כי ישראל עשתה שימוש בהרעבה כשיטת לחימה, שתשפיע על אוכלוסיית רצועת עזה כולה במשך עשרות שנים קדימה, עם השלכות שליליות במיוחד על ילדים. זהו פשע מלחמה. בזמן כתיבת הדו"ח, ילדים כבר מתו כתוצאה מתת תזונה והתייבשות חריפה. באמצעות הטלת המצור, ישראל עשתה שימוש במניעתם של מוצרי יסוד מצילי חיים ובניתוק האספקה של מים, מזון, חשמל, דלק ואספקה חיונית אחרת, לרבות סיוע הומניטרי, כבנשק. הדבר המהווה ענישה קולקטיבית ופעולת תגמול כנגד האוכלוסייה האזרחית, שתיהן הפרות ברורות של המשפט הבינלאומי ההומניטרי.

18. התדירות, השכיחות והחומרה של פשעי מין ומגדר כנגד פלסטינים מאז 7 באוקטובר ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש מצביעים על כך שצורות מסוימות של אלימות מינית ומגדרית הן חלק מדפוסי העבודה של כוחות הביטחון הישראליים. גברים ונערים פלסטינים חוו מעשי רדיפה ספציפיים שנועדו להעניש אותם כנקמה על הפשעים שבוצעו ב-7 באוקטובר. האופן שבו בוצעו מעשים אלה, לרבות העובדה שהם צולמו והוסרטו, יחד עם מקרים דומים שתועדו בכמה מוקדים, מוביל את הוועדה למסקנה כי הרשויות הישראליות הורו על או הסכימו למעשי הפשטה ועירום בכפייה ובפומבי, ולמעשי התעללות דומים אחרים.

19. אלימות מבוססת מין ומגדר מהווה מרכיב מרכזי בהתעללות בפלסטינים, שנועדה להשפיל את הקהילה כולה. אלימות זו קשורה באופן בלתי נפרד להקשר הרחב יותר של אי-שוויון וכיבוש ממושך, אשר סיפקו את התנאים ואת הרצינות לפשעים מבוססי מגדר, על מנת להדגיש עוד יותר את כפיפותו של העם הכבוש. הוועדה מציינת כי יש להתמודד עם פשעים אלה באמצעות טיפול בשורש הבעיה; על ידי פירוק מנגנוני הדיכוי ההיסטוריים ומערכת האפליה הממוסדת נגד הפלסטינים, העומדים בליבת הכיבוש.

20. המצב בגדה המערבית המשיך להידרדר, ומספר ההרוגים הפלסטינים שתועד מאז 7 באוקטובר עלה על כל תקופה אחרת מאז 2005. העלייה במספר ההרוגים קשורה למספר המבצעים בעלי מאפיינים צבאיים של כוחות הביטחון הישראליים בגדה ולעלייה חדה במספר ההתקפות של מתנחלים אלימים נגד קהילות פלסטיניות, כאשר לעתים קרובות הן מבוצעות בסיוע או בהסכמה של כוחות הביטחון הישראליים.

21. הוועדה מודעת לדיווחים ולטענות מצד כוחות הביטחון הישראליים המעידים על כך שהזרוע הצבאית של חמאס וקבוצות לא-מדינתיות חמושות אחרות ברצועת עזה פעלו מתוך אזורים אזרחיים. הוועדה שבה ומדגישה כי על כל הצדדים לסכסוך, לרבות כוחות הביטחון הישראליים והזרועות הצבאיות של חמאס וקבוצות לא-מדינתיות חמושות אחרות, לציית למשפט הבינלאומי ההומניטרי ולהימנע מהגברת הסיכון לאזרחים באמצעות שימוש באובייקטים אזרחיים למטרות צבאיות.

22. הוועדה הגיעה למסקנה כי האנשים הנושאים באחריות הרבה ביותר לפשעים ולהפרות שנחקרו על ידה כוללים: בכירים בהנהגה המדינית והצבאית של חמאס ובקבוצות פלסטיניות חמושות אחרות ובחדר המבצעים הפלסטיני המשותף; בכירים בהנהגה המדינית והצבאית של מדינת ישראל, בהם חברי הקבינט לניהול המלחמה, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, שרים אחרים בממשלה וצמרת כוחות הביטחון הישראלי. הוועדה תמשיך בחקירותיה תוך התמקדות באחריות פלילית אישית ובאחריות פיקודית.

המלצות

23. הוועדה ממליצה לממשלת ישראל:

(a) להפסיק לאלתר התקפות שגורמות להרג ולפציעה של אזרחים בעזה, לסיים את המצור על עזה; ליישם הפסקת אש; להבטיח שמי שרכושו נהרס שלא כדין יקבל פיצויים; להבטיח כי צרכים החיוניים לבריאותה ולרווחתה של האוכלוסייה האזרחית יגיעו באופן מיידי לנזקקים.

(b) להבטיח כי הוראות הפתיחה באש של אנשי צבא וביטחון יעמדו בקפדנות בסטנדרטים בינלאומיים; לחקור, להעמיד לדין ולהעניש אנשים המבצעים הפרות של המשפט הבינלאומי ההומניטרי ושל משפט זכויות האדם הבינלאומי; לפרסם את הוראות הפתיחה באש ואת דוחות החקירות בנוגע להפרות;

(c) להבטיח שמתבצעת הערכה של נזק לפי גיל ומגדר וננקטים צעדי מניעה המבוססים על הערכות סיכון שבמרכזן היבטים הנוגעים לילדים ומגדר על מנת למנוע פגיעה באוכלוסייה האזרחית במהלך תכנון וביצוע פעולות צבאיות;

(d) להפסיק את הפרקטיקות של הפשטה ועירום בכפייה ובפומבי, חיפוש גופני פולשני, הסרת רעלה מגנשים, התעללות והטרדה של פלסטינים באינטרנט ובאופן אישי מכל הגילאים והמגדרים; להביא את האחראים למעשים כאלה לדין; לטפל במנגנונים חברתיים מפלים ובאמונות המאפשרים הפרות אלה כדי למנוע את התרחשותם בעתיד;

(e) להבטיח שכל הפלסטינים שנעקרו או פונו יורשו לחזור בבטחה לבתיהם ויקבלו סיוע לעשות כן, ולהבטיח את שיקומה של עזה בהתאם לחובותיה המשפטיות של ישראל;

(f) להבטיח שכל הפלסטינים שנעצרו ו/או נאסרו זוכים ליחס אנושי, לדווח על מצב בריאותם ורווחתם, לאפשר ביקורי הוועד הבינלאומי של הצלב האדום, לאפשר יצירת קשר עם המשפחות וטיפול רפואי, ולהבטיח שהיחס אליהם הוא בהתאם להוראות המשפט הבינלאומי ההומניטרי ולמשפט זכויות האדם הבינלאומי;

(g) לציית באופן מלא ומיידי לצווי בית הדין הבינלאומי לצדק בדבר סעדים זמניים שהוצאו ב-26 בינואר וב-28 במרץ, כדי להבטיח אספקה ללא הפרעה של כל השירותים הבסיסיים וסיוע הומניטרי לעזה ולהבטיח שהצבא לא מבצע מעשים המפרים את זכויותיהם של הפלסטינים בעזה, בהתאם לחובותיה של ישראל על פי האמנה נגד רצח עם;

(h) להבטיח חקירות הוגנות ונטולות פניות, העולות בקנה אחד עם עקרונות משפט זכויות האדם הבינלאומי, של פשעים שבוצעו ב-7 באוקטובר, ובמידת הצורך להעמיד לדין את האנשים שנעצרו בישראל במשפטים הפתוחים לציבור;

(i) לאפשר לוועדה גישה לשטח הפלסטיני הכבוש ולישראל כדי לאפשר חקירה מלאה, עצמאית וחסרת פניות במיוחד ברצועת עזה, בהתאם לצו בית הדין הבינלאומי לצדק בדבר סעדים זמניים שניתן ב-24 במאי 2024;

(j) לטפל בצורכי בריאות הנפש של ניצולים וחברי הקהילה שנעקרו בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל בעקבות המתקפה, תוך מתן התייחסות מיוחדת לילדים, נשים, קשישים, זרים ובני ערובה משוחררים.

24. הוועדה ממליצה למדינת פלסטין ולרשויות בפועל בעזה:

(a) להבטיח את שחרורם המיידי וללא תנאי של כל בני הערובה המוחזקים בעזה; להבטיח את הגנתם, לרבות מאלימות מינית ומגדרית; לדווח על מצב בריאותם ורווחתם, לאפשר ביקורי הוועד הבינלאומי של הצלב

האדם, לאפשר יצירת קשר עם המשפחות וטיפול רפואי, ולהבטיח שיקבלו יחס בהתאם להוראות המשפט הבינלאומי ההומניטרי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי;

(b) להפסיק כל ירי חסר הבחנה של רקטות, פצצות מרגמה וכל תחמושת אחרת לעבר אוכלוסייה אזרחית;

(c) לחקור ביסודיות וללא משוא פנים ולהעמיד לדין בגין הפרות של המשפט הבינלאומי, לרבות אלה שבוצעו ב-7 באוקטובר 2023 ואילך, על ידי חברי הזרועות הצבאיות של חמאס וקבוצות פלסטיניות לא-מדינתיות חמושות בדרום ישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש; לחקור ולהעמיד לדין בגין הפרות שבוצעו נגד גורמים החשודים בסיוע לישראל;

(d) לנקוט באמצעים מידיים כדי לחקור ולהעמיד לדין אנשים האחראים לכל צורה של אלימות מינית; להימנע מלפגוע באמינותם של ניצולים ועדים לאלימות מינית.

(e) להימנע משימוש באובייקטים אזרחיים או ברכוש אזרחי למטרות צבאיות, בהתאם לכל חובות המשפט הבינלאומי ההומניטרי, וליישם הפרדה ברורה מאזורים אזרחיים;

25. הוועדה ממליצה למועצת הביטחון של ארגון האומות המאוחדות:

(a) לאור האיום המתמשך על השלום והביטחון הבינלאומיים שמציב הסכסוך הזה וחומרת הפשעים, לדרוש, תחת פרק 7 של מגילת האומות המאוחדות, מממשלת ישראל ליישם לאלתר הפסקת אש, לסיים את המצור על עזה, להבטיח את אספקת הסיוע ההומניטרי, להפסיק את ההתקפה על אזרחים ותשתיות אזרחיות, ולדרוש את שחרורם של בני ערובה ללא תנאים;

(b) לחזור ולאשר את זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית.

26. הוועדה ממליצה למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות:

(a) לכלול את ישראל בנספחים של הדו"ח השנתי הקרוב בנוגע לילדים וסכסוכים מזוינים, בהתאם להחלטת מועצת הביטחון 1379 (2001) ולהחלטות שבאו בעקבותיה, ולמסד את צוות המשימה המדינית לניטור ודיווח בשטח הפלסטיני הכבוש (כפי שצוין קודם בדו"ח A/78/198).

27. הוועדה ממליצה למדינות החברות:

(a) להבטיח ציות של כל המדינות החברות בכל התחייבויותיהן מכוח אמנות בינלאומיות, לרבות סעיף 1 המשותף לאמנות ז'נבה, לאמנה נגד עינויים ולאמנה נגד רצח עם;

(b) לנהל חקירות תחת סמכות שיפוט מקומית או אוניברסלית בנוגע לפשעי ליבה בינלאומיים שבוצעו במהלך המלחמה הנוכחית.

28. הוועדה ממליצה לכל המדינות שהן צד לחוקת רומא:

(a) לתמוך ולשתף פעולה באופן מלא עם חקירת משרד התובע של בית הדין הפלילי הבינלאומי בחקירת המצב במדינת פלסטין.